

Bildande av Svensksundsvikens naturreservat i Norrköpings kommun

Med stöd av 7 § naturvårdslagen och med hänvisning till bifogad promemoria förordnar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta som naturreservat.

Benämning: Svensksundsvikens naturreservat

Kommun: Norrköping

Socknar: Dagsberg, Konungsund, Ö Stenby

Fastigheter: Se bilaga

Areal: 2026 ha varav land 508 ha, vatten 1518 ha

Lägesbeskrivning: Reservatet ligger vid södra delen av Bråviken ca 12 km öster om Norrköpings centrum. Topografiska kartor 086 4, 096 2. Ekonomiska kartor 086 96 och 97, 096 06 och 07.

Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen

Beskrivning: Reservatområdet utgöres av en stor grund havsvik med öar och omgivande landområde. Inom området finns en rad olika naturtyper såsom, grunda vattenområden, vassar, strandängar, strandkärr, stäppängar, ekhagar, barrskogar och lövskogar. Området har stor betydelse främst som rastplats, men även som häckningsplats för fåglar, i första hand våtmarksfåglar. Även floran inom området är av stort intresse.

Genom sin rika natur och sitt läge nära Norrköping är Svensksundsviken ett värdefullt utflyktsmål för naturintresserade. Från en parkeringsplats vid länsväg 209 (Arkösundsvägen) leder en vandringsled in i reservatet till ett fågeltorn vid vikens södra strand.

Grund för beslutet: Svensksundsviken med sin rika och mångformiga natur och sin stora betydelse som rast- och häckningsplats för våtmarksfåglar är av riksintresse för naturvården. Syftet med reservatet är att så långt möjligt skapa förutsättningar för att bevara Svensksundsviken och dess omgivningar som en mycket värdefull häcknings- och rastplats för våtmarksfåglar, även inrymmande stora andra zoologiska och botaniska värden. Allmänheten skall beredas möjlighet att tillgodogöra sig områdets naturvärden med hänsynstagande till fågellivets skydd.

Reservatföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1 uppföra helt ny eller ändra befintlig byggnad eller anläggning för att tillgodose ett väsentligt annat ändamål än det vartill byggnaden eller anläggningen tidigare varit använd. Undantag må efter länsstyrelsens tillstånd göras för byggnad eller anläggning för jordbruket, skogsbruket eller fisket,

2 utan tillstånd av länsstyrelsen spränga, schakta, gräva, utföra fyllning eller bedriva täkt i någon form med undantag för underhåll av befintliga anläggningar såsom vallar, diken, vägar och parkeringsplatser och för uppförande av byggnad eller anläggning enligt ovan,

3 plöja eller utföra annan mekanisk markberedning. Länsstyrelsen kan dock medge undantag för skötsel av slåtter- och betesmarker och för plantering av skog,

4 utan tillstånd av länsstyrelsen avverka skog. Länsstyrelsens tillstånd erfordras ej om åtgärden överensstämmer med fastställd skötselplan,

5 utan tillstånd av länsstyrelsen så eller plantera skog. Länsstyrelsens tillstånd erfordras ej om åtgärden överensstämmer med fastställd skötselplan,

6 inom på reservatkartan särskilt angivet område tillföra växtnäringsämnen,

7 utan tillstånd av länsstyrelsen tillföra växtbekämpningsmedel annat än för punktbekämpning av enstaka träd och buskar t ex genom fickning eller behandling av stubbar,

8 utan tillstånd av länsstyrelsen bedriva täkt av vass,

9 anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel eller underhåll och för uppförande av byggnad eller anläggning enligt ovan,

10 upplåta plats för camping eller husvagnsuppställning,

11 fiska under tiden 1 april - 30 juni inom på reservatkartan särskilt angivna områden med tillträdesförbud. Förbudet gäller ej markägaren eller jordbruks- och fiskearrendatorn och deras husfolk men väl fiskekortsinnehavare,

12 anlägga skjutbana eller anordna skjutövningar,

13 inom på reservatkartan särskilt markerat område jaga fåglar.

Bestämmelserna nedan under punkt C gäller även markägare och innehavare av särskild rätt utom vid nyttjandet av sin fastighet eller sin särskilda rätt.

Bestämmelserna ovan skall inte utgöra hinder att bruka åker eller hävda slätter - eller kulturbetesmark inom på reservatkartan som sådan mark markerade områden.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken (t ex jaktarrendator) förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet.

1 Skötsel av betesmarker innefattande betesdrift, vegetationsröjning och uppsättande och underhåll av stängsel. Föreskriften gäller endast om skötseln ej ombesörjs genom sakägarens försorg.

2 Röjning av vass och annan vattenvegetation.

3 Uppförande och underhåll av vissa anläggningar för kanalisering av allmänhetens tillträde till området nämligen fågeltorn, vandringsled, sanitära anordningar enligt reservatkartan.

4 Anordningar för utmärkande av reservatområdet och av anläggningar inom detta.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1 under tiden 1 april - 30 juni beträda eller befara på reservatkartan markerade områden. Tillstånd till vistelse inom skyddat område under förbudstiden kan beviljas av länsstyrelsen för vetenskapliga undersökningar eller annat särskilt ändamål. Detta förbud träder i kraft först när länsstyrelsen, vid uppkommande behov, särskilt förordnar härom,

2 medföra ej kopplad hund. Förbudet gäller ej hund i båt,

3 tälta eller uppställa husvagn,

4 ankra eller förtöja båt mer än ett dygn

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

1 Syftet med vården och förvaltningen skall vara att bevara och om möjligt förbättra områdets naturvärden. Därjämte skall vården syfta till att underlätta allmänhetens möjligheter att uppleva naturvärdena utan onödiga störningar på fågellivet.

2 Naturreservatet skall skötas enligt anvisningar i skötselplan.

Förslag till skötselplan skall upprättas genom naturvårdsförvaltarens försorg efter samråd med berörda markägare och länets skötselråd samt underställas länsstyrelsen för fastställelse.

3 Naturvårdsförvaltare är skogsvårdsstyrelsen.

4 Naturvårdsförvaltaren skall fortlöpande samråda med markägarna och länsstyrelsen.

5 Naturreservatet skall genom naturvårdsförvaltarens försorg utmärkas i enlighet med de anvisningar som utfärdats av statens naturvårdsverk.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Länsstyrelsens beslut 1977-02~25 med förlängning 1980-01-25 om interimistiskt naturreservat för Svensksundsviken skall upphöra att gälla när detta beslut vunnit laga kraft, dock senast 1983-02-25.

Besvär till jordbruksdepartementet enligt bilaga (formulär 8) .

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsstyrelsen i plenum fattat beslut, har förutom föredraganden deltagit länsrådet Lars Rydberg, länsassessorn Bo Hultström, länsantikvarien Sven E Noreen, naturvårdsdirektören Mats Olsson, byrådirektören Per Sandström och biträdande överlantmätaren Ragne Uhrberg. I styrelsens beslut deltog landshövdingen och ledamöterna Ragnar Gustafsson, Per-Olof Strindberg, Nils-Ake Wiström, Göthe Anderson, Olle Anderberg, Thore Pettersson, Arne Nilsson, Erik Wärnberg, Per A Pettersson, Nils Lennstam, Stig Magnusson och Hans Holm samt suppleanten Lennart Johansson.

Mot beslutet reserverade sig ledamöterna Strindberg, Pettersson, Nilsson och Lennstam samt suppleanten Johansson med hänvisning till en reservation till länsstyrelsens yttrande 1980-10-03, dnr 11.1299-1059-80, angående ifrågasatta invallningar vid Svensksundsviken. Denna reservation bifogas.

Göte Svenson
Landshövding

Sverker Kärrsgård
Avdelningsdirektör

Bilagor
reservatkarta
promemoria 1981-12-18
fastighetsförteckning

LÄNSSTYRELSEN
Östergötlands län
Miljövårdsenheten

BESLUT

0581-207

1989-05-26

231-1555 -88

dk

Expedition enligt
utsändningslista

Skötselplan för Svensksundsvikens naturreservat i Dagsberg, Konungsund och Östra Stenby, Norrköpings kommun

Förslag till skötselplan för Svensksundsvikens naturreservat har upprättats av skogsvårdsstyrelsen i Östergötlands län i egenskap av naturvårdsförvaltare.

Förslaget har behandlats i länsstyrelsens skötselråd och remitterats till markägare, kommunen, naturvårdsverket och några ideella organisationer. Med utgångspunkt från inkomna remissvar har planförslaget kompletterats och genomgått viss bearbetning.

Med stöd av 8 § naturvårdslagen (1964:822) och 9 § naturvårdsförordningen (1976:484, med ändring 1988:715) meddelar länsstyrelsen härmed föreskrifter för naturvårdsförvaltningen av Svensksundsvikens naturreservat genom att fastställa bilagda skötselplan. Planen gäller utan tidsbegränsning dock kan omprövning ske om särskilt behov uppstår. Sådant behov skall anmälas av naturvårdsförvaltaren. Naturvårdsförvaltaren skall även göra en översyn för att bedöma behovet av revidering vart tionde år och därefter anmäla ärendet till länsstyrelsen.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, deltagit länsassessorn Lars Näslund.

Hur man överklagar, se bilaga (formulär 114, miljö- och energidepartementet).

Sverker Kärrsgård
Avdelningsdireköt

Maria Lindqvist
Byrådirektör

1996-01-24

2310-3579-94
0591-207

dk

Ägare av Bråborg 1: 15
Statens naturvårdsverk
Blekholmsterrassen 36
106 48 STOCKHOLM

Ägare av Bråborg 1: 14
Kurt Lennart Karlsson
Birgitta Karlsson
Skällsta
610 50 JÖNÅKER

Hans Åhlén
Sirpa Moisio
Avanbygränd 20
163 70 SPÅNGA

**Ändringar av reservatsföreskrifter och skötselplan inom fastigheten Bråborg 1:15
samt upphävande av reservatsföreskrifter på fastigheten Bråborg 1:14 i
Svensksundsvikens naturreservat, Norrköpings kommun**

Bakgrund

Reservatsföreskrifter och skötselplan för Svensksundsvikens naturreservat har fastställts i Länsstyrelsens beslut 1981-12-18 respektive 1989-05-26.

Med anledning av att dåvarande Domän AB under hösten 1993 avsåg avyttra fastigheten Bråborg 1:1 begärde Länsstyrelsen att naturvårdsverket skulle förvärva de öar som ingick i fastigheten och som ingår i Svensksundsvikens naturreservat. Länsstyrelsen ville genom ett förvärv stärka skyddet för skogen på öarna. AssiDomän AB avyttrade fastigheten Bråborg 1: 1 med undantag för öarna, som avstyckades från Bråborg 1: 1. Den nya fastigheten har nu beteckningen Bråborg 1: 1 5. På en av öarna, Svindra, såldes en mindre fastighet kring den befintliga bebyggelsen. Den har beteckningen Bråborg 1:14.

För att stärka skyddet för skogarna på ögruppen upprättade Länsstyrelsen ett förslag till komplettering av föreskrifterna och skötselplan för Svensksundsvikens naturreservat. Förslaget sändes på remiss till Statens naturvårdsverk, Statens fastighetsverk, AssiDomän AB och Norrköpings kommun.

Markägaren AssiDomän AB accepterade förslaget under förutsättning att man fick ersättning för denna totala restriktion på skogsbruket. Övriga remissinstanser var positiva till förslaget. Norrköpings kommun ansåg att skötselplanen för reservatet också bör behandla miljöövervakning av vattenmiljön framför allt med avseende på den vetenskapliga dokumentationen av grundbottnar i reservatet. Miljöövervakningen av den marina miljön i Östergötland är nu under uppbyggnad och grundbottnarna i Svensksundsvikens naturreservat kan komma att ingå i detta program oaktat det inte nu berörs i skötselplanen.

Naturvårdsverket har sedan köpt fastigheten Bråborg 1: 1 5 av AssiDomän AB och Naturvårdsverket tillträdde fastigheten 1995-02-15. Fastigheten förvaltas av Länsstyrelsen i Östergötlands län på Naturvårdsverkets uppdrag. Beträffande fastigheten Bråborg 1: 1 4 på Svindra (tomtmark med byggnader om ca 2,8 ha) anser Länsstyrelsen att denna ej skall ingå i Svensksundsvikens naturreservat. Motivet till detta är att bestämmelserna i plan- och bygglagstiftningen och naturvårdslagen torde vara tillräckliga för att reglera förekommande naturvårdsfrågor på tomten.

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att undanta fastigheten Bråborg 1: 14 från Svensksundsvikens naturreservat.

Med stöd av 8 § naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen meddelar Länsstyrelsen följande ändringar i reservatsföreskrifterna och skötselplan gällande fastigheten Bråborg 1: 1 5.

Reservatsföreskrifter

Reservatsföreskrifterna under punkt A - Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet - kompletteras med en föreskrift 5B enligt nedan.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

5B på öarna inom fastigheten Bråborg 1:15, röja, gallra, avverka, markbereda, plantera, så eller vidta annan skogsbruksåtgärd utöver vad som anges i skötselplanen.

Skötselplan

I plandelen kapitel 1.2 ändras texten under rubriken "Skogsbruk" på sidan 10 till följande lydelse:

"Enligt reservatsbeslutet krävs Länsstyrelsens tillstånd att avverka skog inom reservatet. Likaså behövs tillstånd att så eller plantera skog. Tillståndet erfordras dock ej om åtgärden överensstämmer med fastställd skötselplan. På öarna inom fastigheten Bråborg 1: 15, är det förbjudet att röja, gallra, avverka, markbereda, plantera, så eller vidta annan skogsbruksåtgärd utöver vad som anges i skötselplan.

Vid eventuella avverkningar bör särskilt uppmärksammas att träd som har förutsättningar att utvecklas till värdefulla boträd för rovfåglar bör sparas och tillåtas att växa in i det nya beståndet. Vid föryngringar bör tall väljas före gran. I övrigt hänvisas till detaljbehandlingen av respektive skötselområde."

I kapitel 1.3 - Detaljbehandling av skötselområden - ändras texten till följande lydelse under rubrikerna Målsättning och Åtgärd för skötselområdena 1-18. Om inget annat anges gäller angelägenhetsgrad 3 för betet i dessa områden. Skötselområde 10, som numera är fastigheten Bråborg 1:14 utgår helt i skötselplanen.

Skötselområde 1 - 7 (Svindra)

Målsättning: Betad naturskog.

Åtgärd: Skogen betas men lämnas i övrigt för fri utveckling.

Område 8 (Svindra)

Målsättning: Lövskogsparti som inramning till inägan.

Engångsåtgärd: Frihuggning av de äldre ekarnas kronor samt frihuggning av ett antal brynträd med tanke på dessas kronutveckling.

Underhållsåtgärd: röjning av undervegetation.

Område 9 (Svindra)

Målsättning: Betesmark.

Underhållsåtgärd: Området betas. Angelägenhetsgrad 2.

Område 11. (Geten)

Målsättning: Naturskog.

Åtgärd: Området lämnas för fri utveckling.

Område 12 (Svindra)

Målsättning: Betad naturskog.

Åtgärd: Skogen betas men lämnas i övrigt för fri utveckling.

Område 13 (Fårholmen)

Målsättning: Gräsbevuxen ö med grupper av täta snår och buskar.

Engångsåtgärd: Kraftig röjning av buskarna över hela ön (utförs endast i samband med bete).

Underhållsåtgärd: Bete. Om djur ej går att skaffa bör ön lämnas för fri utveckling.

Område 14 (Kalven)

Målsättning: Betad naturskog förutom sydöstra delen där målet är betesmark.

Åtgärd: Området betas. På sydöstra delen är röjning önskvärd i samband med bete.

Område 15 (Stora Svartskär)

Målsättning: Betad naturskog.

Åtgärd: Skogen betas. Viss röjning kan utföras.

Område 16 (Lilla Svartskär)

Målsättning: Öppen ö med en del buskar.

Åtgärd: Bete. Om djur ej går att skaffa bör ön lämnas för fri utveckling.

Område 17 (Östra Runnskär)

Målsättning: Öppen ö med en del buskar.

Åtgärd: Bete. Om djur ej går att skaffa bör ön lämnas för fri utveckling.

Område 18 (Röskär)

Målsättning: Öppen ö med gräsytor omväxlande med täta buskage.

Engångsåtgärd: Bortröjning av bl a nypon som spider sig på öppna ytor (uföres endast i samband med bete).

Underhållsåtgärd: Bete. Om djur ej går att skaffa bör ön lämnas för fri utveckling.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Hur man överklagar, se bilaga (formulär 114, Miljödepartementet).

I handläggningen av detta ärende har förutom föredraganden deltagit avdelningsdirektör Sverker Kärrsgård, biträdande länsantikvarie Carin Claréus, länsassessor Jan Kaller och biträdande länsarkitekt Lars Fransson.

Rolf Wirtén
Landshövding

Lars Gezelius
Byrådirektör

Bilagor
1 Fastighetskarta
2 Indelning i skötselområden
3 Formulär 114

Kopia till
Norrköpings kommun, Tekniska kontoret
Naturskyddsföreningen i Norrköping, c/o Göran Andersson,
Eknäsgatan 39, 603 54 NORRKÖPING
Objektsregistret
Författningssamlingen

ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Benämning: Svensksundsvikens naturreservat

Skyddsform: Naturreservat

Beslutsdatum: 1981-12-18

Kommun: Norrköping

Socknar: Dagsberg, Konungssund, Ö Stenby

Fastigheter: Se bilaga 4

Areal: 2 026 ha varav land 508 ha och vatten 1 518 ha

Läge: Reservatet ligger vid södra delen av Bråviken ca 12 km öster om Norrköpings centrum

Kartor: Topografiska kartor 086.4. 096.2 Ekonomiska kartor 086 96 och 97, 096 06 och 07

Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen

2. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

2.1 Grund för beslutet

Svensksundsviken med sin rika och mångsformiga natur och sin stora betydelse som rast- och häckningsplats för våtmarksfåglar är av riksintresse för naturvården. Syftet med reservaten är att så långt som möjligt skapa förutsättningar för att bevara Svensksundsviken och dess omgivningar som en mycket värdefull häcknings- och rastplats för våtmarksfåglar, även inrymmande andra stora

zoologiska och botaniska värden. Allmänheten skall beredas möjlighet att tillgodogöra sig områdets naturvärden med hänsynstagande till fågellivets skydd.

2.2 Reservatsföreskrifter

Reservatsbeslutet återfinns i sin helhet i bilaga 3.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Geologi

Berggrunden i området består av gnejs med en del mindre fläckar av granit. Under de vidsträckta strandängarna på vikens västsida finns gyttjelera. På södra och sydöstra sidan finns postglacial och glacial lera. Östsidan av viken är mer bergig. Mellan berghällarna finns morän med svallat ytskikt. Ett par mindre isälvsavlagringar finns vid Konungssund.

VEGETATION:

Strandängar

Havsstrandängarna vid Svensksundsviken utgör en av de största sammanhängande strandängsarealerna vid svenska östersjökusten. Vegetationen på en havsstrandäng formas av bland annat vattenståndets variationer, jordarterna, isförhållanden och hävden av marken.

Vattenstranden (Hydrolittoral)

På de lägre delarna av strandängen som ligger under normalvattenståndet och som oftast är vattendränkta, växer bladvass (*Phragmites australis*). På västra sidan av Svensksundsviken finns mäktiga bladvassbälten. Här och där finns inslag av blåsäv och havssäv. På några platser växer även smalkaveldun.

Landstranden (Geolittoral)

Omedelbart innanför vassarna finns en smal zon som oftast är täckt av grunt vatten men som regelbundet utsätts för kortare perioder av torrläggning. Här dominerar agnsäv (*Eleocharis uniglumis*). I agnsävsbältet finns ibland även norskstarr (*Carex mackenziei*). Längre upp på strandängen finns en zon som endast under normala högvatten nås av havet. Här blir salttågen (*Juncus gerardii*) dominerande. Här växer också arter som strandkrypa (*Glaux maritima*), gulkämpar (*Plantago maritima*) och havssältning (*Triglochin maritimum*). En mycket framträdande art på havsstrandängen är

krypven (*Agrostis stolonifera*) som förekommer i både agnsäv och salttågazonen ibland även i vassarnas inre delar.

Salttågazonen avlöses ofta av en rödsvingel (*Festuca rubra*) zon som endast mycket sällan översvämmas. I anslutning till denna zon finns ofta strandängens artrikaste avsnitt. Här kan man påträffa många småvuxna örter som t ex blåsklöver, sumpgentiana och kustarun. Dessa tål ej högvuxna och mer slutna växttäcken och försvinner om betet upphör.

Den strandnära ängen (Epilittoral)

På de delar av strandängen som aldrig översvämmas men som ändå påverkas av närheten till havet genom grundvattnet m m dominerar tuvtåtel (*Deschampsia caespitosa*). På övre delen av tuvtåtelängen nära terrängen finns ibland framsipprande grundvatten med kalkpåverkad och artrik vegetation med förekomst av arter som t ex majviva, stallört och ängsstarr (*Carex hostiana*).

De välbetade strandängarna på Ravnäsudden tillhör de värdefullare inom reservatet. Här förekommer bl a sumpgentiana och blåsklöver. Mycket värdefulla, välhävdade strandängar finns också vid Bråborg (norra delen), Beteby, Konungssund och Säby. Obetade avsnitt med mycket goda grundförutsättningar för våtmarksfåglar är bl a markerna vid Svensksund.

Skog

Talldominerad barrskog finns på en del uddar som t ex på Ravnäsudden och på Runnskärsudd vid Ekeby. Mer sammanhängande skogsområden finns på östra sidan av Svensksundsviken mellan Näs och Ekeby. Här dominerar barrskog men med inslag av björk och klibbal. Äldre barrskog finns även på öarna Svindra, Kalven och Svartskär. Vid Bråborg finns ekhagmarker i det f d Domänreservatet. Mindre områden med ekhagmark - ekskog finns även på Gunnskär vid Ekeby och på Gökstad holme vid Säby.

Undervattensvegetation

I början av 60-talet gjordes en del undersökningar av undervattensvegetationen. Bråviken (Tyler 1962, 1963) Tyler skriver att ett undervattenssamhälle bestående av bl a borsnate (*Potamogeton pectinatus*) och hårsärv (*Zannichellia palustris*) förekommer allmänt eller tämligen allmänt i hela Bråviken, helst på 1/2 - 1 m djup. Vid Konungssund fanns dessutom glesa undervattensängar med axslinga (*Myriophyllum spicatum*) och vitstjälksmöja (*Ranunculus baudotii*).

Enligt lokalbefolkningen har numera undervattensvegetationen i stort sett försvunnit i Svensksundsviken beroende på föroreningar. De stora flockar med änder som förr fanns här är nu borta av troligen samma orsak. En förnyad undersökning av undervattensvegetationens nuvarande utbredning och sammansättning borde göras.

Djurliv

Fågelliv vid Svensksundsviken var det främsta motivet till att avsätta området som naturreservat. Svensksundsviken är vår och höst rastplats för ett stort antal fågelarter framför allt vadarfåglar, änder, grå- och sädgäss. För grågåsen är viken en av de viktigaste rastplatserna i Sverige. Området är också betydelsefullt som jaktmarker för havsörn, som ses regelbundet.

På strandängarna häckar bl a gulärta, rödbena, tofsvipa, ängsپیلärka och enkelbeckasin. Den sydliga rasen av kärrsnäppa har sedan gammalt haft en häckplats vid Svensksundsviken. Den hör till de fåglar som hårdast har drabbats av strandängarnas igenväxning och arten är utrotningshotad i södra Sverige. Den häckade så sent som 1980 på maderna vid Svensksund men tycks nu vara försvunnen därifrån p g a att betesdriften har upphört. Även brushanen har tillhört de regelbundna häckfåglarna men det är tveksamt om arten häckar fortfarande. Till områdets häckfåglar hör också brunand, snatterand, kricka, vigg, ejder, storskrak, grågås, strandskata och drillsnäppa. Flera måsfågelkolonier finns med skrattnås, fisknås, havs- och gråtrut. I vassarna häckar brun kärrhök och rördrom hörs sporadiskt.

1979 undersöktes bottenfaunan i ett antal provtagningspunkter spridda över hela viken (VIAK 1980). Artsammansättningen är präglad av de instabila förhållanden som råder i större delen av området. Omlagringar av sedimenten orsakade av våg och strömerosion förekommer ofta det 1 - 2 m djupa vattnet. Glatmasken *Tubifex costatus* var dominerande i många prov. Den anses gynnas av vis näringsrikedom och organiskt material. I inre delen av viken förekommer en del sötvattensarter. De yttre delarna av viken har något större vattendjup och god vattenomsättning vilket gynnar mollusker som t ex östersjömusslan (*Macoma baltica*).

Svensksundsviken anses vara Bråvikens viktigaste lekplats för gös.

Insektsfaunan i reservatet är dåligt känd. En av vårt lands mest sällsynta dagfjärilar, den svartfläckiga blåvingen är dock rapporterad härifrån (Patric Karlsson, muntl). Artens larver lever av timjan och sedan i symbios med myror. Den enda myrart som blåvingelarven kan överleva hos är *Myrmica sabuleti* som är mycket värmekrävande och endast finns på välhävda marker med låg vegetationshöjd. Då den svartfläckiga blåvingen troligen är en av de första arter som försvinner vid minskat betetryck är den lämplig att följa för att konstatera om beläggningen är tillräcklig. Finns arten kvar så riskerar inte heller någon annan hävdberoende art att försvinna (se vidare kapitel 3).

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Havsstrandängarna var förr mycket viktiga och utnyttjades för bete och slåtter. På gamla skifteskartor från senare hälften av 1700-talet på Konungssund och Svensksund finns belägg för att strandängarna utnyttjades som betesmark dock ej för slåtter. Maderna på Svensksund beskrivs 1784 som "slät och jämn betesvall, bestående af sältig". På Konungssund finns under rubriken "Hagar och utmark" en beskrivning av strandängarna och nuvarande Hagberget: "Sjöhagen äger je flere slätter än chartan utvisar, det der belägna stora berget är bart och utan skog sedan svedjande borttagit matjorden lærer och aldrig blifva någon, dess situation bredvid sjöen gör att der är godt mulbete för 60 á 70 kreatur" (från 1763).

Beskrivningen över Beteby bys ägor år 1850 tyder dock på att vasslätter förekom. Vassen är här noggrant indelad och beskriven. Till och med två vassruggar en bit ute i vattnet är beskrivna och värderade i denna skiftesförrättning. I beskrivningen från Beteby framgår också att innanför vassarna fanns "vattenytor" och "dränkt mark".

Av fornminnen finns i området enstaka gravar. En vid Ekeby och fem vid Hagberget, Konungssund.

3.3 Markanvändning, byggnader

Större delen av den mark som ligger inom reservatet utnyttjas idag som betesmark. På ett par platser finns kultiverade slåttervallar som betas på eftersommaren. På några platser har betet upphört. På Ekeby har en del betesmarker planterats med tall. Skogsbruk förekommer i viss utsträckning framför allt i nordöstra delen av reservatet (på Näs och Ekeby). Ett par mindre åkrar finns på Konungssund och Svensksund. Strax utanför reservatet finns på några ställen före detta strandängar som har vallats in och idag är åkermark.

Fiske bedrivs på flera platser i viken. Gamla fiskebodar finns på Kattskär (Konungssund), Granskär (Bråborg), Svensksund och Ravnäs (2 st).

Båthus och fiskebodar finns vid Beteby. Båtbryggor finns vid Bråborg, Beteby, Konungssund och Näs. På ön Svindra finns en liten gård där husen nu utnyttjas som sommarstuga.

Andjakt förekommer men i rätt liten omfattning beroende på dålig tillgång på änder. Ett litet jaktorn finns på en holme i strandkanten vid Bråborg, ytterligare ett finns på Bråborg i det gamla domänreservatet.

3.4 Anordningar för friluftslivet

Anordningar för friluftslivet finns vid Konungssund där ett fågeltorn är uppfört på Röskär. En markerad led finns från parkeringsplatsen vid riksväg 209. Området besöks av fågelskådare, skolklasser m fl. Fågeltornet ägs och sköts av Norrköpings biologiska förening som också ansvarar för skötsel och underhåll av leden från parkeringsplatsen. Översta våningen på fågeltorn är ej tillgänglig för allmänheten. Möjlighet att låna nyckel finns på Gatukontoret i Norrköping, hos Norrköpings Biologiska Förening och Fågelföreningen i Norrköping.

3.5 Tillgänglighet

Vid Konungssund finns en parkeringsplats, vid väg 209, och en vandringsled in i reservatet (se avsnitt 3.4). I övrigt är reservatet tämligen svårtillgängligt med endast enskilda vägar fram till gårdarna runt viken.

3.6 Slitage- och störingskänslighet

Yttre delen av strandängarna vid Konungssund, Svensksund och Beteby är på reservatskartan markerade som störningskänsliga med tillträdesförbud under tiden 1 april 30 juni. Förbudet gäller dock inte ännu utan träder först i kraft när länsstyrelsen särskilt beslutar om detta. Vilande tillträdesförbud gäller även för öarna Kropp, Märgrundet, Sillskär, Röskär och Fårholmen med omgivande vattenområde. För de flesta öarna i viken gäller dessutom förbud mot fågeljakt.

3.7 Inventeringar m m

Borgström, B och Fredriksson, R 1980.
Fågelfaunan inom Svensksundsviken 1980.
Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Borgström, B, Fredriksson, R och Tyrberg, T 1980. Svenskundsviken fågelfauna.
Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Fågelobservationer vid Svensksundsviken 1974 - 1979 Norrköpings biologiska förening.
Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Enqvist, M 1977
Flora och vegetation i Svensksundsområdet.
Norrköpings biologiska förening. (stencil)

Fredriksson, R, Vuorinen, J, 1981
Bråvikens öar - häckande änder, vadare och måsfåglar på öarna i Bråviken 1981.
Fåglar i Norrköpingstrakten 2:4 - 15.

Fredriksson, R, Vuorinen, J, 1981
Bråvikens stränder och vassar - häckfågelinventering. Vingspegeln 1:127 - 135.

Magnfält, C och Olofsson, P 1983.
översiktlig vegetationskartering av strandängar och strandkärr och i Östergötlands län.
Länsstyrelsen i Östergötlands län,
Planeringsavdelningen, Naturvårdsenheten.

Johansson, O, Ekstam, U, Forshed, N. 1986
Havsstrandängar (I serien skötsel av naturtyper) Naturvårdsverket.

Tyrberg, T 1987
Inventering av fågelfaunan i ett igenväxande strandängsområde vid Svensksundsviken.
Skogsvårdsstyrelsen i Östergötlands län (stencil)

Tyler, G 1962
Strandängsvegetation vid Bråviken.
Naturen sid 20 - 24.

Tyler, G 1963
Havsstrandängar vid Bråviken (stencil)

Tyler, G 1969

Studies in the ecology of Baltic sea-shore meadows II
Flora and vegetation. Opera botanica no 25, Lund

Wadstein, M 1987

Underlag för vegetationsuppföljning vid Bråborg, Svensksundsvikens naturreservat.
Skogsvårdsstyrelsen i Östergötlands län (stencil)

VIAK 1980

Bottenfaunaundersökning i Svensksundsviken, 1978

VIAK 1980

Vattenvegetation i Svensksundsviken.

Kartering från IR-färgflygbilder